

“Di chúc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh mãi soi đường cho công tác xây dựng Đảng hiện nay

PHẠM NGỌC HÒA*

Cách đây 50 năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh - vị lãnh tụ thiên tài, người con ưu tú của dân tộc Việt Nam - trước khi đi xa, đã để lại cho nhân dân ta, Tổ quốc ta một bản Di chúc mang giá trị vượt thời gian. Di chúc là một trong 5 tác phẩm bất hủ của Chủ tịch Hồ Chí Minh được Thủ tướng Chính phủ quyết định công nhận bảo vật quốc gia đợt 1 (năm 2012). Cùng với thời gian, chúng ta ngày càng nhận thức sâu sắc hơn về giá trị lý luận và thực tiễn của bản Di chúc, nhất là đối với công tác xây dựng Đảng hiện nay.

Tư tưởng về xây dựng Đảng trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Di chúc được Chủ tịch Hồ Chí Minh khởi thảo vào năm 1965 và qua một số lần sửa chữa, bản Di chúc được hoàn chỉnh vào tháng 5 năm 1969. Bản Di chúc là sản phẩm kết tinh tư tưởng, đạo đức và tâm hồn cao đẹp của Hồ Chí Minh. Di chúc trở thành nguồn động viên, cổ vũ to lớn, là sự chỉ dẫn quan trọng, để quân và dân ta tiến lên giành những thắng lợi vĩ đại trong sự nghiệp giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội; là những chỉ dẫn cơ bản về đường hướng phát triển của cách mạng Việt Nam trong các giai đoạn tiếp theo.

Trong Di chúc khi nói về Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh có rất nhiều trăn trở, bởi vai trò và tầm quan trọng của Đảng đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Những điều Người nói về Đảng tập trung vào ba vấn đề lớn gồm: đoàn kết, nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình, sự thấm nhuần đạo đức cách mạng. Chiều sâu của tư tưởng Hồ Chí Minh thể hiện trong Di chúc chính là ở chỗ: Người đã chọn ra vấn đề cốt lõi trong hàng loạt vấn đề cần giải quyết và đã chỉ ra phương pháp giải quyết tối ưu để đưa tới sự chuyển biến cho thực tiễn cách mạng. Trong chiều sâu tư tưởng đó sáng lên quan điểm: chỉ có thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên mới đi tới sự thống nhất về tư

tưởng và sự thống nhất tư tưởng đó là cơ sở vững chắc cho thống nhất trong tổ chức và hành động của toàn Đảng. Cũng trên cơ sở thống nhất tư tưởng thì việc tự phê bình và phê bình mới có căn cứ rõ ràng cho sự nghiêm chỉnh. Đồng thời, đó cũng là cơ sở đúng đắn cho tình đồng chí thương yêu lẫn nhau⁽¹⁾. Có thể nói, Di chúc là tác phẩm duy nhất Chủ tịch Hồ Chí Minh sử dụng chính thức khái niệm “Đảng cầm quyền” với các tiêu chí cụ thể như là các phẩm chất sống còn của Đảng: Đoàn

* Học viện Chính trị khu vực IV

(1) Phạm Hồng Chương: “Thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh: 45 năm nhìn lại và hướng tới tương lai”, *Tạp chí Cộng sản*, số 865 (11-2014), tr. 57

Chương trình “Gặp mặt và tuyên dương thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác” do Thành đoàn Hà Nội tổ chức ngày 26-3-2019

NGUỒN: PHAPLUATXAHOI.VN

kết thống nhất; vì nhân dân, hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc; thực hành dân chủ rộng rãi; tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh; đạo đức cách mạng; cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Người đặc biệt nhấn mạnh đến trọng trách lịch sử của Đảng, tính tiên phong gương mẫu và trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trước Đảng, trước nhân dân.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, bên cạnh số đông đảng viên mẫu mực, vẫn còn một bộ phận không nhỏ đảng viên chưa thật vững mạnh, trong sạch về phẩm chất, thậm chí xa cách nhân dân, có tư tưởng làm quan cách mạng; chính vì vậy, cần chỉnh đốn để loại bỏ

những lỗi lầm, sai trái. Người nhắc lại, chính nhờ sự đoàn kết, đồng lòng, vì mục tiêu phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân đã giúp Đảng ta lớn mạnh, góp phần tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh, tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác và Người yêu cầu “các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình”. Đồng thời, Người cũng nhắc nhở trong Đảng cần thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết thống nhất trong của Đảng và “Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi

đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”⁽²⁾. Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn Đảng ta: Điều trước hết là vấn đề xây dựng Đảng, xây dựng đội ngũ đảng viên và việc phải làm trước tiên là chỉnh đốn Đảng để Đảng luôn hoàn thành trách nhiệm của mình trước nhân dân. Những lời căn dặn ấy của Người trước lúc đi xa, nếu soi vào quá trình xây

(2) Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008, tr. 24

dựng Đảng suốt 50 mươi năm qua của Đảng ta, có thể thấy đó là những lời dạy nghiêm khắc, ân cần, nhất là trong giai đoạn nước ta đang nỗ lực xây dựng Đảng thật sự trong sạch, vững mạnh, đạo đức và văn minh.

Tiếp tục làm tốt công tác xây dựng Đảng theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Năm mươi năm qua, tư tưởng về xây dựng Đảng trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã và đang soi sáng con đường đi và sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Những tư tưởng đó ở tầm chiến lược là những chỉ dẫn cho việc Đảng xác định đường lối, phương hướng, nhiệm vụ, hoạch định chính sách, xây dựng pháp luật và chương trình hành động cho toàn Đảng, toàn dân, đưa đất nước ta ổn định, phát triển bền vững và hiện đại hóa⁽³⁾.

Đến nay, chúng ta đã làm được nhiều việc theo đúng lời căn dặn của Người và đã giành thắng lợi lớn. Trong đó, Đảng ta luôn kiên trì thực hiện công tác xây dựng Đảng một cách sáng tạo, khoa học. Hiện nay, chúng ta đang thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII *"Về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ"* gắn với thực hiện Chỉ thị số

05-CT/TW của Bộ Chính trị *"Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh"*. Nhờ có các nghị quyết, chỉ thị mà cán bộ, đảng viên đã nhận thức đầy đủ hơn tầm quan trọng của công tác xây dựng Đảng và nhận diện rõ nét hơn những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ để tự soi, tự sửa. Để các nghị quyết, chỉ thị này đi vào cuộc sống, nhiều nơi có cách làm sáng tạo, như biên tập nội dung của Nghị quyết, Chỉ thị làm tài liệu nghiên cứu, học tập cho cán bộ, đảng viên; tổ chức hội thi tuyên truyền về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; các cơ quan báo chí mở chuyên trang, chuyên mục để tuyên truyền, thi viết về các gương người tốt, việc tốt, làm theo lời Bác... Thực hiện theo di huấn của Người, nhiều mô hình về xây dựng Đảng đã ra đời và bước đầu mang lại hiệu quả thiết thực, như mô hình "Chi bộ bốn tốt"; "Chi bộ ba tốt, ba không", "Đảng viên dìu dắt quần chúng", "Làm việc theo chức trách, nêu gương trong hành động", "Đề cao trách nhiệm, giữ nghiêm kỷ luật, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ", "Mỗi ngày, mỗi cán bộ, đảng viên miệng nói một điều hay, tay làm mười việc tốt", "Học Bác mỗi ngày", "Lời Bác dạy ngày này năm xưa"... Thông qua

các mô hình này, đã tạo ra những chuyển biến thật sự cả về nhận thức và hành động trong đội ngũ cán bộ, đảng viên. Theo Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, các nghị quyết của Trung ương về ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ; xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ; về tiêu chuẩn chức danh, tiêu chí đánh giá cán bộ thuộc diện Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý; Quy định trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương... đã tạo sinh khí và sức mạnh mới trong việc lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện các nhiệm vụ chính trị mang tầm chiến lược tổng thể. Đặc biệt, trong công cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu, tiêu cực chỉ tính từ sau Đại hội XII của Đảng (tháng 1-2016) đến nay, trong vòng chưa đầy ba năm, hơn 60 cán bộ cấp cao thuộc diện Trung ương quản lý đã bị

(3) Hoàng Chí Bảo: "Sự kết tinh tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh trong Di chúc của Người", *Tạp chí Công sản*, số 901 (11-2017), tr. 46

xử lý kỷ luật. Đây là bước đột phá trong công tác xây dựng Đảng và của toàn hệ thống chính trị, góp phần quan trọng củng cố lòng tin của các tầng lớp nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng.

Qua nghiên cứu Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúng ta có thể rút ra nhiều bài học quan trọng để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. *Thứ nhất*, tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, đặc biệt chú trọng sự nêu gương của những người đứng đầu trong các cơ quan đảng, nhà nước; kiên quyết đấu tranh chống lại các luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch. *Thứ hai*, giữ vững nguyên tắc tập trung dân chủ, thường xuyên tự phê bình và phê bình, giữ gìn đoàn kết thống nhất, phát huy dân chủ; kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí và các hiện tượng tiêu cực khác. *Thứ ba*, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên có đủ phẩm chất, đạo đức, có trình độ trí tuệ, có bản lĩnh, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, đặt lợi ích của Đảng, Tổ quốc và nhân dân lên trên hết. Cùng với đó là ngăn ngừa sự suy thoái, biến chất và loại bỏ những phân tử cơ hội, tham nhũng ra khỏi hàng ngũ của Đảng. *Thứ tư*, thật sự tôn trọng nhân dân, lấy nhân dân là đối tượng phục vụ. Thường xuyên xây dựng và củng cố mối liên hệ giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân; phát huy

vai trò và sức mạnh của nhân dân tham gia xây dựng Đảng.

Thế nhưng, còn có những lời căn dặn của Người trong Di chúc chưa được thực hiện thường xuyên và trọn vẹn. Trước tác động mặt trái của cơ chế thị trường, có một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, phai nhạt lý tưởng, dẫn đến “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, nhất là trong ý thức hệ, chuẩn giá trị phát triển tiến bộ; mất cảnh giác, giảm sút ý chí chiến đấu, kém ý thức tổ chức kỷ luật, tha hóa về nhân cách; quan liêu, xa rời quần chúng. Nhiều đảng bộ, chi bộ vẫn còn tình trạng dân chủ hình thức; hoạt động tự phê bình và phê bình còn nhiều lệch lạc. Tình trạng “dĩ hòa vi quý” còn khá phổ biến trong Đảng. Một số đảng bộ, chi bộ còn biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, tham nhũng, lợi ích nhóm; lợi dụng phê bình để trù dập nhau, làm nội bộ mất đoàn kết... Bên cạnh đó, công tác xây dựng Đảng nói chung và đội ngũ cán bộ, đảng viên nói riêng vẫn còn không ít hạn chế, yếu kém, thậm chí có những yếu kém, khuyết điểm kéo dài qua nhiều nhiệm kỳ chậm được khắc phục, làm giảm sút niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Đó là một bộ phận không nhỏ cán bộ giữ vị trí lãnh đạo, quản lý, kể cả một số cán bộ cấp cao sa vào chủ nghĩa cá nhân ích kỷ, cơ hội, thực dụng, chạy theo

danh lợi, tiền tài, kèn cựa địa vị, cục bộ, tham nhũng, lãng phí, tùy tiện, vô nguyên tắc... Một số cấp ủy, tổ chức đảng quán triệt, triển khai Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII, Chỉ thị số 05-CT/TW còn hình thức; một số cán bộ, đảng viên, người đứng đầu cấp ủy, chính quyền còn thiếu gương mẫu trong sinh hoạt và công tác, còn lúng túng trong nhận diện và xử lý liên quan đến các biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, tình trạng né tránh, nể nang, ngại va chạm vẫn diễn ra ở nhiều nơi... Tình trạng trên đã gây bức xúc trong dư luận xã hội, làm giảm sút lòng tin của quần chúng nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng, tạo kẽ hở cho các phân tử cơ hội, các thế lực thù địch lợi dụng để chống phá cách mạng nước ta.

Một số giải pháp nhằm xây dựng Đảng ta ngày càng trưởng thành, lớn mạnh về mọi mặt theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Một là, tiến hành xây dựng Đảng với một tinh thần kiên quyết hơn, mạnh mẽ hơn, nhằm tạo ra một bước chuyển biến mới trên tất cả các mặt (chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức); tập trung đấu tranh, ngăn chặn những yếu kém, tiêu cực trong Đảng, nhất là tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, tệ quan liêu, tham nhũng trong một bộ phận cán bộ, đảng viên.

Đảng ta cần kiên trì đấu tranh chống tham nhũng với một tinh thần quyết liệt và mạnh mẽ hơn, xử lý bất kỳ cá nhân, tổ chức đảng nào có dấu hiệu vi phạm. Để hiện thực hóa điều này, người đứng đầu ở các cơ quan, đơn vị phải là tấm gương sáng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên noi theo, phải kiên quyết thực hiện tự phê bình và phê bình với tinh thần xây dựng để cùng nhau hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Hai là, đẩy mạnh việc xây dựng Đảng ngày càng trong sạch, vững mạnh, làm tròn trách nhiệm là đội tiên phong lãnh đạo sự nghiệp cách mạng trong thời đại Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Muốn vậy, hơn lúc nào hết, Đảng cần phải thay đổi phương thức lãnh đạo cho phù hợp với sự phát triển của bối cảnh mới, phải tiếp tục phát huy truyền thống tốt đẹp, giữ vững và tăng cường bản chất cách mạng và tính tiên phong của Đảng, xây dựng Đảng thực sự trong sạch, vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức, đổi mới phương thức lãnh đạo, tăng cường mối liên hệ giữa Đảng với nhân dân, bảo đảm cho Đảng đủ sức lãnh đạo sự nghiệp đổi mới của đất nước không ngừng phát triển.

Ba là, mỗi tổ chức đảng phải ra sức tăng cường giáo dục toàn Đảng về lý tưởng cách mạng, đường lối, chính sách của Đảng; đổi mới và

nâng cao chất lượng, chế độ sinh hoạt của chi bộ; tăng cường kỷ luật, kỷ cương của Đảng; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của Đảng. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nhằm tạo chuyển biến tích cực về nhận thức và hành động trong việc đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến, tự chuyển hóa” trong nội bộ; góp phần thu hẹp “một bộ phận không nhỏ” cán bộ, đảng viên suy thoái.

Bốn là, mỗi cán bộ, đảng viên trong nhận thức và hành động phải đặt lợi ích của Đảng, của cách mạng, của nhân dân lên trên hết; thường xuyên rèn luyện, tu dưỡng đạo đức cách mạng, tính tổ chức và tính kỷ luật; đi sâu, đi sát thực tế, gần gũi, gần bó với nhân dân, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân; thường xuyên nỗ lực cố gắng học tập, nâng cao trình độ chuyên môn để phục vụ công việc, phục vụ nhân dân. Đồng thời, mỗi đảng viên cần tiếp tục học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Mỗi cán bộ, đảng viên hãy hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình, biến quyết tâm thành hành động, thành chất lượng và hiệu quả công việc.

Năm là, mỗi cán bộ từ cấp thấp đến cấp cao nên nghiêm

túc tự nhận xét, không những chỉ thấy ưu điểm, mà phải thấy cả khuyết điểm của mình để ra sức khắc phục với tinh thần tự phê bình và phê bình nghiêm túc nhất như Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn trong Di chúc. Mỗi cá nhân phải phấn đấu không có khuyết điểm, nhưng khi đã có khuyết điểm thì kiên quyết tự phê bình và sửa chữa. Chỉ khi nào chúng ta thấy rõ khuyết điểm của mình, có quyết tâm sửa chữa, trở thành người đảng viên tốt, người cán bộ tốt, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư thì mới làm cho Đảng ta trong sạch, vững mạnh, được dân tin, dân phục, dân yêu. Chỉ có vậy, chúng ta mới có thể làm tốt công tác xây dựng Đảng theo di nguyện của Người trong Di chúc.

Sáu là, các cấp ủy đảng cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, biểu dương những nơi làm tốt, phản ánh, nhân rộng những việc tốt, người tốt; đồng thời tích cực nhắc nhở, phê phán, uốn nắn những nơi chưa làm tốt. Tiếp tục gắn việc thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4, Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị với các nghị quyết, chỉ thị, quy định khác của Đảng với tinh thần kiên quyết, kiên trì, gắn giữa “xây” với “chống”; đề cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên. Chủ động và tích cực đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, bảo vệ quan điểm, đường lối của Đảng ■